

JOAN F. MIRA

*“Ser humans no és
esforçar-se, bregar
sense descans,
perseguir bèsties,
cavar, picar carbó
en la mina, cobrar
incessantment
a la caixa
del supermercat,
conduir camions.
Això és necessitat,
és condició,
no és l’objectiu:
l’objectiu és allò que
ve després, gaudir del
producte del treball,
menjar amb calma,
mirar passar
els núvols, buscar
l’ombra a l’estiu
i el solet a l’hivern”*

Hora sexta

Escriu aquest paper el dia que, segons expliquen, és fins ara el més calorós de l’any. D’altres en vindran, com cada estiu, en aquest país que regularment torna a descobrir la pròpia condició meridional moderada. Se suposa que els meridionals no estem del tot contents de ser-ho, com si ser una mica més septentrionals, més prop del fred i de les humitats constants, significara una condició afegida de més civilitat, més benestar domèstic, més confort, i sobretot més eficàcia civil i laboral, sovint en forma de renda per càpita i altres signes de superioritat. Fa molts anys, potser ja un segle, que els meridionals, com ara nosaltres que ens imaginem mediterranis, intentem superar la pròpia imatge de països tirant a bruts, mal endreçats, de ritmes lents i d’hàbits relaxats. La imatge de gent que va a la faena amb poca convicció i que, a més a més, té l’hàbit tan poc productiu de fer la sesta o migdiada. Contra la diligència nòrdica, la peresa del sud, assumida amb bastant mala consciència. No es tracta del dret a l’oci –ni a l’*otium* dels romans, l’oposat al *negotium*, ni a l’oci actual, industrial, que és un dels motors de l’economia moderna–, es tracta del dret a una mica de peresa, el dret a estirar-se a l’ombra i no fer res: no consumir oci, simplement fer la sesta. Dret que, d’altra banda, és ben propi de les nostres societats antigues, de les ovelles que es queden quietes sota els arbres assestadors, dels llauradors de l’horta i del secà, i dels funcionaris que fan jornada contínua i acaben a les tres, dinen i s’aclofen al sofà de casa. Tot això deu ser poc productiu, ja ho entenc, però pot resultar ben profitós per al cos i per a l’esperit. L’hora sexta, per als romans, era el migdia just, quan el sol era exactament a mig camí, quan calia tallar el dia en dos: ia *sexta*, ia *sesta*, és per tant l’hora més noble, quan la peresa reivindica el seu dret humà, superior al de la diligència sense seny. A Itàlia, he llegit al diari *Le Repubblica*, comença a fer camí un moviment de reivindicació de la peresa, i en primer lloc de la peresa meridiana: el 8 d’agost faran una convenció a la vall d’Aosta, en sortirà un manifest i tot això. A mi em sembla perfecte, sobretot tenint en compte que als països com el Japó i els Estats Units, on la diligència laboral ha estat el primer punt del credo, ja s’ho comencen a repensar una mica. Un sondeig de la CNN, recorda el diari italià, conclou que prop del 50% dels empleats fan d’amagat una becadeta meridiana després del *lunch*: més val, per tant, donar-li curs legal i públic, reservar alguna sala en penombra, amb sofàs o llitets, i establir torns de migdiades per conveni sindical. És clar que les empreses ho fan per la pitjor de les raons: si l’empleat fa una petita sesta, després estarà més alerta, serà més productiu. I el dret a l’hora sexta hauria de ser un dret a la peresa, al relaxament de l’ànima, a abandonar-se a una petita activitat onírica, a les temptacions del dimoni meridiana.

Tot i que la nostra sesta o migdiada ja no la fem a migdia, hora sexta, sinó més aviat a l’hora nona, el dret antic no perd valor. Si, com és el meu cas, això és una necessitat “laboral” (quan no faig el descans postmeridià el treball vesperí sol ser més lent i més feixuc), més al nostre favor. Si la productivitat no hi entra per res, serà un dret més humà encara, el dret a la peresa, “el dret a l’oci”, que és el títol d’un llibre que el gendre de Karl Marx, Paul Lafargue, va escriure a finals del XIX. És, per poc que hi pensem, el més profund dels drets, el dret final, definitiu: ser humans no és esforçar-se, bregar sense descans, perseguir bèsties, cavar, picar carbó en la mina, cobrar incessantment a la caixa del supermercat, conduir camions. Això és necessitat, és condició, no és l’objectiu: l’objectiu és allò que ve després, gaudir del producte del treball, menjar amb calma, mirar passar els núvols, buscar l’ombra a l’estiu i el solet a l’hivern. Jubilar-se de tot, al final, o jubilar-se una miqueta cada dia. Que vostès descansin.